

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

614

Vragen van de leden **Paulusma** (D66) en **Jasper van Dijk** (SP) aan de Staatssecretarissen van Justitie en Veiligheid, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *in Nederland geboren Molukkers die stateloos zijn* (ingezonden 29 september 2021).

Antwoord van Staatssecretaris **Broekers-Knol** (Justitie en Veiligheid), mede namens de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 5 november 2021). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 379.

Vraag 1

Heeft u op dit moment in beeld hoeveel in Nederland geboren Molukkers eigenlijk stateloos zijn en alleen een paspoort of identiteitskaart hebben op basis van de Faciliteitenwet? Zo nee, bent u dan bereid dit wel in beeld te brengen?¹

Antwoord 1

In totaal zijn er op dit moment 850 mensen die onder de Wet betreffende de positie van Molukkers vallen, die in Nederland geboren zijn en die een paspoort of een identiteitskaart bezitten. Van deze groep is veruit het grootste deel geboren voor 1989.

Dit houdt verband met het feit dat de derde generatie door opvolgende geboorte in Nederland van rechtswege het Nederlanderschap verkrijgt.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoeveel mensen die onder de Faciliteitenwet vielen in de afgelopen jaren gebruik hebben gemaakt van de optie om de Nederlandse nationaliteit te verkrijgen?

Antwoord 2

Minimaal 450 mensen, die voordien gebruik maakten van de Wet betreffende de positie van Molukkers, hebben door de jaren heen het Nederlanderschap verkregen. Hierbij kan niet worden nagegaan of zij gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om te opteren voor de Nederlandse nationaliteit of dat zij het Nederlanderschap via naturalisatie hebben verkregen. Een kanteke-

¹ Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 1707.

ning hierbij is dat het werkelijk aantal hoger kan zijn, vanwege de wijze waarop in het verleden historische gegevens werden verwerkt in de bevolkingsadministratie.

Vraag 3

Kunt u precies aangeven hoe dit proces verloopt en wat de ervaringen zijn van mensen die eerst onder de Faciliteitenwet vielen en het Nederlanderschap hebben verkregen?

Antwoord 3

Het Nederlanderschap kan worden verkregen van rechtswege, door optie, dat wil zeggen door het afleggen van een eigen Verklaring bij de burgemeester, en door verlening door de Koning als onderdeel van een naturalisatieprocedure op verzoek van betrokkene. Hoe betrokkenen het verschil tussen de rechtspositie onder de Wet betreffende de positie van Molukkers en die van het Nederlanderschap, die is gelegen in het Kiesrecht voor de provinciale staten en de Tweede Kamer en het Unieburgerschap, ervaren is mij niet bekend. Ik merk hierbij op dat het destijds een bewuste keuze is geweest van betrokkenen om af te zien van de Nederlandse nationaliteit waarna de Wet betreffende de positie van Molukkers is gecreëerd als oplossing tegen staatloosheid.

Vraag 4

Wat gebeurt er precies als iemand uit de groep die onder de Faciliteitenwet valt een nieuw reisdocument aanvraagt en wordt iemand dan ook aangeboden om de Nederlandse nationaliteit te verkrijgen?

Antwoord 4

Het proces voor aanvraag en uitgifte van een reisdocument van iemand die onder de Wet betreffende de positie van Molukkers valt, komt overeen met het reguliere aanvraagproces. Personen die onder de Wet betreffende de positie van Molukkers vallen kunnen verzoeken om een zgn. «faciliteitenpaspoort», dat niet het Nederlanderschap vermeldt, maar ook om een Nederlands paspoort of een Nederlandse identiteitskaart. Met dit laatste wordt voorkomen dat betrokkenen problemen krijgen met reizen omdat andere landen mogelijk onbekend zijn met het begrip «behandeld als Nederlander» en hen voor wat betreft het kunnen reizen dan niet als Nederlander beschouwen.

Vraag 5, 6

Herkent u de signalen dat een aantal gemeenten niet bekend is met de procedure?

Zijn er mogelijkheden om de procedure verder te vergemakkelijken en de bekendheid ook onder gemeenteambtenaren verder te vergroten?

Antwoord 5, 6

Nee, dit signaal herken ik niet. Gemeenten zijn bekend met de uitvoering van beide processen; van de uitgifte van de diverse reisdocumenten, van de verkrijging van het Nederlanderschap door optie en naturalisatie en van de hieraan verbonden voorwaarden en legestarieven.

De gemeente handelt op verzoek van de burger en niet op eigen initiatief. In de Handleiding voor de toepassing van de Rijkswet op het Nederlanderschap, die gemeenten gebruiken, wordt de bijzondere positie van Molukkers toegelicht.

De optieprocedure is laagdrempelig en eenvoudig. Betrokkene legt in persoon een Verklaring af waarmee hij aangeeft te willen opteren voor de Nederlandse nationaliteit. De burgemeester bevestigt deze Verklaring. Ook de naturalisatieprocedure is laagdrempelig, de gemeente stelt met betrokkene het dossier bij de aanvraag samen en vervolgens toetst de IND de aanvraag en bereidt het koninklijk besluit voor. Het naturalisatieproces kan een aantal maanden duren omdat er meerdere instanties bij betrokken zijn.

Voor personen die onder deze Faciliteitenwet vallen zijn overigens geen kosten verbonden aan optie of naturalisatie, ook zijn de voorwaarden van toelating en inburgering niet van toepassing.

Vraag 7

Deelt u de mening dat alleen het feit dat zij geen oproep krijgen voor de Tweede Kamer- of Provinciale Statenverkiezingen voor een groot deel van deze groep waarschijnlijk onvoldoende duidelijk maakt dat zij geen Nederlandse nationaliteit bezitten?

Antwoord 7

Ik kan mij voorstellen dat het verwarrend is om wel in aanmerking te komen voor Nederlandse reisdocumenten en desondanks geen Nederlander te zijn. Ik wil er echter op wijzen dat het gebruik maken van de mogelijkheid om gelijkgesteld te worden aan Nederlanders zonder de Nederlandse nationaliteit te willen verwerven, waaraan de uitsluiting van een deel van het kiesrecht is verbonden, is gestoeld op een bewuste keuze van de eerste generatie Molukkers in Nederland.

Vraag 8

Wat kunnen de andere gevolgen zijn van het wel hebben van een identiteitskaart of paspoort, maar niet bezitten van de Nederlandse nationaliteit voor deze groep mensen?

Antwoord 8

Deze groep wordt op basis van de Wet betreffende de positie van Molukkers gelijk behandeld als Nederlanders, ook voor wat betreft het reizen. De uitzondering hierop is dat de groep is uitgesloten van het kiesrecht en de verkiesbaarheid voor de verkiezingen van de leden van de Staten-Generaal, van provinciale staten en het Europees parlement. (art 4. Wet betreffende de positie van Molukkers en artikel 20, eerste lid aanhef en onder b, van het Verdrag betreffende de werking van de EU).

Vraag 9

Deelt u de mening dat het wijzen op de mogelijkheid tot het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit en het daardoor kunnen deelnemen aan bepaalde verkiezingen niet de persoonlijke beleving van de Molukse identiteit binnen de desbetreffende gemeenschap hoeft te schaden?

Antwoord 9

Dit is een afweging die alleen door betrokkene zelf gemaakt kan worden. Nogmaals wil ik erop wijzen dat deze wet is gecreëerd als oplossing voor een groep die destijds bewust af heeft gezien van het Nederlanderschap. In dat licht past de overheid terughoudendheid bij het actief wijzen op de mogelijkheden van het Nederlanderschap.²

Vraag 10

Bent u bereid om, in tegenstelling tot eerder beleid, toch deze mensen individueel en actief te informeren over de mogelijkheid die zij hebben om de Nederlandse Nationaliteit te verkrijgen en daarmee bijvoorbeeld deel te nemen aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer en de provinciale staten?

Antwoord 10

Ik ben uiteraard bereid hierover in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van de Molukse gemeenschap. Overigens ben ik van mening dat de informatievoorziening over het kunnen verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit en de daaraan verbonden rechten, alsmede het proces voor het kunnen verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit laagdrempelig is ingericht bij de gemeenten. Gemeenten verwijzen voor de specifieke situatie van Molukkers (zoals het niet hoeven te voldoen aan de voorwaarden van toelating en inburgering en een vrijstelling van leges) vaak door naar de website van de IND. Op deze website zijn de specifieke uitzonderingen voor Molukkers die Nederlander willen worden verduidelijkt. Daarnaast zal een webpagina specifiek voor Molukkers beschikbaar komen.

² Zie beantwoording vraag 8 van het lid Van Dijk (SP) over het bericht dat er generaties in Nederland geboren Molukkers stateloos zijn (ingezonden op 29 maart 2017). Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 1707